

med den høitærede Indenrigsminister —, saa tror jeg, at det, som kan og bør naas for Diebliffet, vilde være naaet. For Øvrigt er jeg enig i den Udtalelse, som fremkom paa et andet Sted om, at man bør søge hen dertil, at de paagjældende Jernbaneembeds- og Bestillingsmænd kunde faae Andel i Driftsoverfludet, ligesom Direktøren nu har det, thi derved vilde man dels naae, at der blev en fast Stof af Arbeidere ved Banen, og dels at de vilde blive mere paapasfende. Ved samme Leilighed, som jeg omtaler Lønningsforholdene og den Fordeling, der er foretagen iaar, skal jeg minde den høitærede Indenrigsminister om, at inedens Ledvognene tidligere have faaet Lønningsstillæg, saa have de nok ikke faaet et saadant iaar. — Salt Salt staa de selv i den Formening, at de intet Lønningsstillæg have faaet —, hvilket vel sagtens er en Følge af, at deres Lønning tildeels bestaaer i Naturalydelse. Jeg for mit Vedkommende tror nu ikke, det er rigtigt, at man unblaber at give disse slet lønne Folk et Lønningsstillæg. Der er naturligvis mange Klager — og Klager vil der altid være ved en saa stor Vebdrift som denne —, men for Øvrigt skal jeg være villig til at anerkjende, at Banerne og deres Drift i det Hele bestyres paa en fyldestgjørende Maade, skjøndt der naturligvis kan begaaes Feil. Jeg skal imidlertid med det Samme gjøre en Hensindstilling til den høitærede Minister, og det er den, om han dog ikke tror — hvad der for Øvrigt er blevet omtalt her ved en anden Leilighed —, at der med Hensyn til Stationsforvalterne, Mandstabet og de andre Funktionærer er temmelig strange Bestemmelser gjældende for Helligdagens Vedkommende? Jeg mener naturligvis ikke, at de skulde kunne blive fri uden videre, men det er mig bekendt, at selv om de konstituere en Anden i deres Plads, saa er det dog meget vanstelig for dem at faa fri, og de ere altsaa totalt bundne paa deres Plads, hvad jeg ikke synes er ganske rigtigt. Til disse Bemærkninger skal jeg indskrænke mig.

Schroll: Jeg vilde have været det ærede Medlem meget taknemmelig, om han i Stedet for at oplæse Noget af Driftsberetningen, havde villet eller kunnet oplyse, hvilke umaadelige Verdier der er nedlagt i Statsbanerne med Kurs- og Rentetab, thi saa kunde jeg maasse selv udfinde Renten. Medregner det ærede Medlem da ikke den kostbare Maade, hvorpaa disse Jernbaner ere komne i Stand? Mindes han da ikke, at man en Gang for Jernbanernes Skyld folgte 4 pCt's Obligationer, saaledes at Kursen gik ned til 81? Mindes han ikke den Trafik med de 4 pCt's hamburgske Obligationer? Ved det ærede Medlem ikke, at en Del af Vendsysselbanen blev færdig ved 5 pCt's rentebærende Kreditbeviser? Regner han ikke det Tab med, som Farten fra Frederikshavn til Skærborg, og som Esbjerg Havn og Broanlæg ved Aalborg har bragt? Det er dog naturligt, at

Kurs- og Rentetab maa tages med i Betragtning. Jeg ville stille den Opfordring til den høie Regjering, at den søger for, at det kommer til at foreligge klart og tydeligt, hvad disse Statsbyggeforetager virkelig have kostet; det maa kunne oplyses og bør oplyses, for at Folket kan se, hvilke uhyre Øfre der er bragt i den Retning. Der næst maa vi virkelig komme dertil, at enten Laxterne her paa Sjælland nedsettes til at blive lig med Laxterne i Sylland og Fyen, eller ogsaa maa Laxterne i Sylland og Fyen sættes op; thi det er Uret, naar Provindsen Sjælland dels skal bære uhyre Byrder for at faae Foretagendet i Gang og samtidig dermed skal betale høiere Jernbanetaxter.

J. Madsen: Jeg vil sige min Opfordring til den ærede sidste Læser om, at der maa fremkomme en bestemt Opgjørelse af, hvad de jydsk-synske Jernbaner i Virkeligheden have kostet, i Forbindelse med, hvad de sjællandske have kostet. Naar vi da se hen til den Rentegaranti, Staten har havt Risiko ved at yde, maa vi dog en Gang kunne komme til Klarhed om, hvilken Bygningsmaade der har været den fordelagtigste, saaledes at der i den Henseende ikke skal blive nogen provindsiel Uvillie tilbage imellem de forskjellige Provindsers Behoere. Jeg ønsker i den Henseende saa klare og saa tydelige Oplysninger, som paa nogen Maade kunne tilveiebringes; men jeg vil lægge til, at det, naar et stort Foretagende sættes i Gang, er en almindelig Erfaring, at det ikke betaler sig godt i Begyndelsen. Det er først, naar det har været drevet i nogle Aar, at man kan komme til en klar Kundskab om, hvorvidt det betaler sig eller ikke, og jeg er vis paa, at de jydsk-synske Jernbaner med Tiden ville vise, at det er et godt rentabelt Foretagende for Statskassen, ja maasse i Henseende til Rentabilitet det bedste Foretagende, den nogensinde har udført. — Jeg kan være enig med det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) i Ønskeligheden af, at der bliver forelagt Rigsdagen et mere udvidet Budget for de danske Statsbaners Drift, men jeg er paa den anden Side ikke saa enig med ham i, at Indenrigsministeren i den Henseende skal have en saa udvidet Myndighed, som han nu for Tiden har, og jeg er ikke vis paa, at det er aldeles rigtigt at opsætte den Forandring, hvorpaa det oprindelige Lovforslag gik ud, indtil 1878. Der er i Virkeligheden Tilfælde tilstede, som maasse nok kunne give Anledning til at antage, at det ikke nu er for tidligt at tage fat derpaa. Jeg vil i den Henseende henholde mig til, hvad der i Landssthingets Betænkning staaer med Hensyn til Fartplanerne og Laxtbølbene, samt til, hvad Udvalget har sagt om, at Administrationen i disse Henseender maa have en meget udvidet Myndighed. Jeg tror dog, at der ogsaa i den Henseende for Lovgivningsmagten kan være Noget